

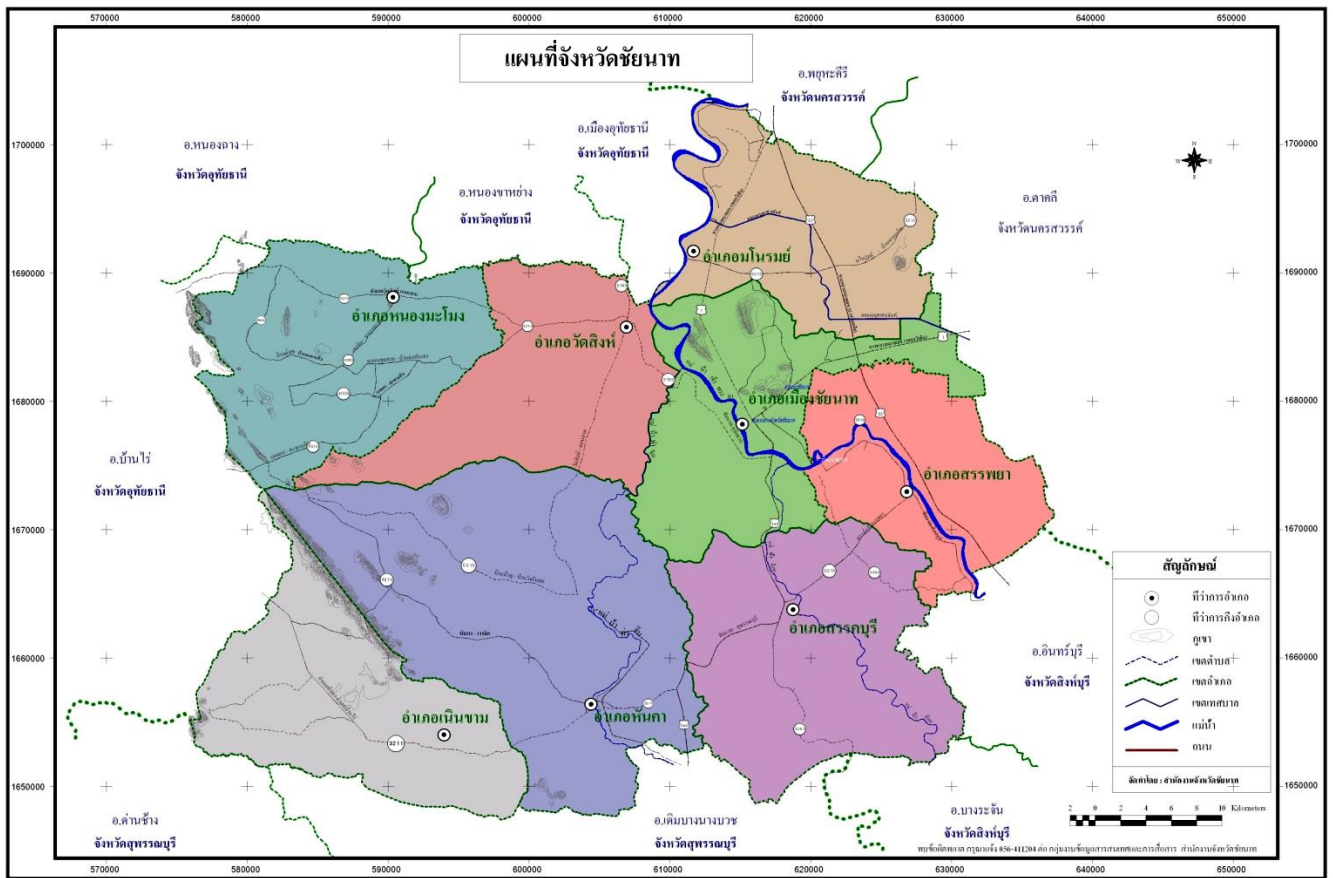

๑. ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดชัยนาท ตั้งอยู่ในภาคกลางตอนบนของประเทศ บนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา และเป็นตอนเหนือสุดของภาคกลาง บนเส้นรุ้งที่ ๑๕ องศาเหนือ และเส้นแวงที่ ๑๐๐ องศาตะวันออก มีพื้นที่จังหวัดทั้งหมด ๒,๔๖๙.๗๔๖ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑,๕๔๓,๕๙๑ ไร่ หรือเท่ากับร้อยละ ๑๕.๕ ของพื้นที่ในภาคกลางตอนบน และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๑๙๕ กิโลเมตร (ที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท)

มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	เขตท้องที่อำเภอมโนรมย์ติดต่อกับจังหวัดนครสวรรค์ เขตท้องที่อำเภอวัดสิงห์ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี
ทิศใต้	เขตท้องที่อำเภอสรรพยาและอำเภอสรรคบุรีติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี
ทิศตะวันออก	เขตท้องที่อำเภอเมืองชัยนาทและอำเภอมโนรมย์ติดต่อกับ จังหวัดนครสวรรค์
	เขตท้องที่อำเภอสรรพยาติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี
ทิศตะวันตก	เขตท้องที่อำเภอหันคา และอำเภอเนินขามติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี เขตท้องที่อำเภอหนองมะโมงติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี

๒. เขตการปกครองและประชากร

จังหวัดชัยนาท แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ ๕๑ ตำบล ๕๐๕ หมู่บ้าน ๔๐ เทศบาล (สำนักงานเทศบาลตำบล ๓๘ เทศบาลเมือง ๑) และ ๒๐ องค์การบริหารส่วนตำบล (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดชัยนาท) มีประชากรทั้งสิ้น ๓๒๖,๑๕๙ คน เป็นผู้ชาย ๑๕๖,๙๒๖ คน ผู้หญิง ๑๖๙,๒๓๓ คน (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดชัยนาท ; ข้อมูล ณ เดือนเมษายน ๒๕๖๓) มีครัวเรือนเกษตรกรทั้งสิ้น ๓๓,๗๐๓ ครัวเรือน (ที่มา : ระบบขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๒)

ตารางที่ ๑ ข้อมูลทำเนียบปกครองท้องที่ ประชากรและข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร จังหวัดชัยนาท ปี ๒๕๖๒

ที่	อำเภอ	จำนวน				พื้นที่ทั้งหมด		จำนวนประชากร*	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร**
		ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.	(ไร่)*	(ตร.กม.)		
๑	เมืองชัยนาท	๘	๘๒	๗	๒	๑๕๙,๖๑๐	๒๕๕.๓๓๗	๗๐,๒๖๔	๔,๑๘๑
๒	มโนรมย์	๗	๔๐	๔	๔	๑๔๑,๐๒๗	๒๕๕.๖๔๔	๓๒,๒๘๑	๓,๒๖๘
๓	วัดสิงห์	๖	๔๗	๓	๔	๑๙๗,๐๗๔	๓๑๕.๓๑๘	๒๕,๓๘๗	๒,๘๙๙
๔	สรรพยา	๗	๕๕	๘	๑	๑๔๒,๖๗๓	๒๒๘.๒๗๗	๔๑,๖๓๗	๔,๒๘๐
๕	สรรคบุรี	๘	๙๒	๘	๑	๒๒๑,๗๔๘	๓๕๔.๗๙๖	๖๔,๙๘๒	๗,๒๕๕
๖	หันคา	๘	๑๐๐	๖	๔	๓๓๐,๘๓๔	๕๒๙.๓๓๔	๕๔,๙๒๒	๖,๖๘๙
๗	หนองมะโมง	๔	๔๑	๒	๒	๑๘๑,๘๗๕	๒๙๑.๐๐๐	๑๙,๖๗๑	๓,๐๐๖
๘	เนินขาม	๓	๔๘	๑	๒	๑๖๘,๗๕๐	๒๗๐.๐๐๐	๑๗,๐๑๕	๒,๑๒๕
รวม		๕๑	๕๐๕	๓๙	๒๐	๑,๕๔๓,๕๙๑	๒,๔๖๙.๗๔๖	๓๒๖,๑๕๙	๓๓,๗๐๓

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดชัยนาท ; ข้อมูล ณ เดือนเมษายน ๒๕๖๓/**ระบบขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๒

๓. ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดชัยนาทมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่สูง ที่ราบ ที่ราบลุ่มและมีพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น มีภูเขาสลับเป็นบางช่วง โดยมีลักษณะที่สูงจากทิศตะวันตกและทิศเหนือลาดสู่ที่ราบส่วนใหญ่ตอนกลางและตอนใต้ของจังหวัด ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนริมแม่น้ำเป็นเวลานานจนดินแข็งกลายเป็นที่ราบ โดยสรุปแบ่งสภาพภูมิประเทศออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. บริเวณที่ราบลุ่ม พื้นที่ประมาณร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ พื้นที่ตอนกลาง ตอนใต้ และตะวันออกของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบจนถึงพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น

๒. บริเวณที่ราบสลับเนินเขาเตี้ย ประกอบด้วยพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นถึงลูก สลับที่ราบและภูเขาสูงกระจายอยู่ทั่วไป ลาดเทสู่ที่ราบภาคกลางครอบคลุมพื้นที่ทิศตะวันตกและด้านเหนือของจังหวัด

นอกจากลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบแล้ว ยังมีเนินเขาเล็ก ๆ ขนาดประมาณ ๑-๓ กิโลเมตร กระจายอยู่ทั่วไป ที่สำคัญได้แก่ เขารธรรมามูล เขาพลอง เขาท่าพระ เขาระดี่ เขาไก่ห้อย เขาสารพัดดี เขาราวเทียน เขาแก้ว และเขาสรรพยา เป็นต้น

๔. ลักษณะดิน

จังหวัดชัยนาท มีกลุ่มชุดดิน ทั้งหมด ๑๘ กลุ่ม สามารถแบ่งกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ ๕ กลุ่มตามความเหมาะสมสำหรับการเกษตร ดังนี้

๑) กลุ่มดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๔ และ ๗ มีเนื้อที่ประมาณ ๘๖๙,๖๒๔ หรือประมาณร้อยละ ๕๖.๓๔ ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณตอนกลาง ตอนใต้และตะวันออกของจังหวัด มีลักษณะเป็นดินละเอียดเหนียว

๒) กลุ่มดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ (สับปะรด ข้าวฟ่าง อ้อย ถั่วลิสง มันสำปะหลัง และละหุ่ง) ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๓๖,๓๘ และ ๔๐ และหน่วยแผนที่ ๕๖B มีพื้นที่ประมาณ ๓๒๖,๕๘๗ ไร่ หรือร้อยละ ๒๑.๑๔ ของพื้นที่จังหวัด กระจุกกระจายอยู่ทั่วไปทางทิศตะวันตกของจังหวัด

๓) กลุ่มดินที่เหมาะสมสำหรับพืชผักและไม้ผลไม่ยืนต้น ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๓๖ และ ๕๖ มีพื้นที่ประมาณ ๑๗๔,๑๔๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๒๘ ของพื้นที่จังหวัด ดินกลุ่มนี้มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ

๔) กลุ่มดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกหญ้าหรือทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๓๖,๓๘,๔๐,๔๘ และ ๕๖ มีพื้นที่ประมาณ ๓๓๙,๘๐๐ ไร่ หรือร้อยละ ๒๒.๐๐ ของพื้นที่จังหวัด สภาพเป็นพื้นที่คลื่นลอนลาดกึ่งเนินเขา

๕) กลุ่มดินที่ไม่เหมาะสมสำหรับการเกษตร ลักษณะเป็นภูเขาและเทือกเขา ซึ่งมีความลาดชันมากกว่า ร้อยละ ๓๕ จึงควรรักษาสภาพตามธรรมชาติไว้ เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำ ลำธาร ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๒๙,๔๕๕ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๙๑ ของพื้นที่จังหวัด

๕. ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดชัยนาทมีอุณหภูมิคล้ายคลึงกับจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดผ่านประจำฤดู ทำให้สามารถแบ่งฤดูการออกได้ ๓ ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน ระยะเวลานี้เป็นช่วงว่างของฤดูมรสุม จึงมีลมจากทิศใต้และตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมร้อนและชื้น พัดจากมหาสมุทรอินเดียผ่านอ่าวไทย ปกคลุมประเทศไทยทำให้มีฝนตกชุกโดยทั่วไป

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะพัดพาเอาความแห้งแล้งและความหนาวเย็นจากประเทศจีนเข้ามาปกคลุมประเทศไทย ทำให้มีอากาศหนาวเย็นโดยทั่วไป

๖. ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

๖.๑ ปริมาณน้ำฝน จากข้อมูลในช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๖๒ พบว่าฝนปี ๒๕๕๓ มีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในรอบ ๑๐ ปี โดยมีปริมาณน้ำฝนเท่ากับ ๑,๔๕๐.๔ มิลลิเมตร รองลงมา คือ ในปี ๒๕๕๖ มีปริมาณน้ำฝนเท่ากับ ๑,๒๘๖.๐ มิลลิเมตร ส่วนปีที่มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุด คือ ปี ๒๕๖๓ มีปริมาณน้ำฝนเพียง ๗๓๙.๙๐ มิลลิเมตร รองลงมาคือปี ๒๕๖๒ มีปริมาณน้ำฝน ๗๙๑.๙๐ มิลลิเมตร

๖.๒ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ ในช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๖๒ พบว่าในปี ๒๕๕๘ มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๓๖.๗๕ องศาเซลเซียส ส่วนปี ๒๕๕๕ มีอุณหภูมิต่ำที่สุดเท่ากับ ๑๘.๙๐ องศาเซลเซียส สำหรับความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดเท่ากับ ๙๗.๒๕ ในปี ๒๕๖๑ ส่วนความชื้นสัมพัทธ์ต่ำที่สุดเท่ากับ ๑๒.๐๐ ในปี ๒๕๕๕

ตารางที่ ๒ ข้อมูลอุตุนิยมวิทยาเป็นรายปีของจังหวัดชัยนาท

ปี	ปริมาณฝน รวมตลอดปี (มม.)	ความชื้นสัมพัทธ์ (%)			อุณหภูมิ (°C)		
		เฉลี่ย	ต่ำสุดเฉลี่ย	สูงสุดเฉลี่ย	เฉลี่ย	ต่ำสุดเฉลี่ย	สูงสุดเฉลี่ย
๒๕๕๓	๑,๔๕๐.๔๐	๖๒.๘๕	๓๕.๘๗	๘๙.๘๔	๒๙.๑๕	๒๓.๔๕	๓๔.๘๔
๒๕๕๔	๑,๒๐๖.๒๐	๖๘.๕๘	๔๑.๓๓	๘๗.๙๒	๒๘.๓๕	๒๓.๖๗	๓๒.๙๗
๒๕๕๕	๑,๐๗๗.๘๐	๙๗.๐๐	๑๒.๐๐	๕๕.๐๐	๔๐.๓๐	๑๘.๙๐	๒๙.๖๐
๒๕๕๖	๑,๒๘๖.๐๐	๖๖.๐๘	๓๖.๔๒	๙๕.๗๕	๒๙.๖๒	๒๑.๓๘	๓๖.๔๒
๒๕๕๗	๑,๐๒๔.๘๐	๖๕.๑๖	๓๗.๙๒	๙๒.๕๘	๒๕.๘๓	๒๓.๔๘	๓๓.๕๓
๒๕๕๘	๙๘๕.๘๐	๗๓.๘๓	๗๑.๙๒	๙๗.๐๐	๒๘.๔๓	๒๑.๓๑	๓๖.๗๕
๒๕๕๙	๑,๒๔๖.๓๐	๖๙.๐๐	๔๖.๗๕	๙๑.๓๓	๒๙.๓๖	๒๓.๘๗	๓๔.๗๙
๒๕๖๐	๑,๑๙๕.๙๐	๗๖.๔๒	๔๑.๔๗	๙๒.๓๓	๒๘.๐๙	๒๑.๒๓	๓๖.๑๐
๒๕๖๑	๗๙๑.๙๐	๗๐.๒๙	๔๓.๓๓	๙๗.๒๕	๒๘.๕๘	๒๑.๐๔	๓๓.๑๑
๒๕๖๒	๗๓๙.๙๐	๗๒.๐๐	๓๕.๐๐	๙๗.๐๐	๒๘.๖๐	๒๑.๒๐	๓๗.๓๐

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดชัยนาท ; พฤษภาคม ๒๕๖๓

๗. ทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งน้ำ

๗.๑ ทรัพยากรป่าไม้ จังหวัดชัยนาทมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ๒ ป่า คือ

๗.๑.๑ ป่าสงวนแห่งชาติ จังหวัดชัยนาทมีป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๒ ป่า คือ

๑) ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาช่องลม และป่าเขาหลัก ประกาศตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๘๘ (พ.ศ.๒๕๐๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พ.ศ.๒๔๘๑ เนื้อที่ประมาณ ๕๔.๙๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๔,๓๖๘.๗๕ ไร่ อยู่ในท้องที่ตำบลวังตะเคียน ตำบลหนองมะโมง และตำบลสะพานหิน อำเภอหนองมะโมง จังหวัดชัยนาท มีลักษณะเป็นภูเขาหินปูนลูกน้อย-ใหญ่ สภาพป่าเป็นป่าเบญจพรรณผสมป่าเต็งรัง มีไม้ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง การปกคลุมเรือนยอดไม่หนาแน่น เนื่องจากเป็นหน้าผาหินสูงชัน และมีหน้าดินตื้น พรรณไม้เด่นที่พบ ได้แก่ มะค่าโมง ตะเคียน ประดู่ แดง เขียว สวอง เสลา เต็ง รัง รกฟ้า สะเดา พญาสัตบรรณ มะค่าแต้ มะกอกป่า โมกมัน เพกา เสี้ยว และกระถินยักษ์ โดยมีจันทร์ผาชั้นอยู่ทั่วไปบริเวณหน้าผา

๒) ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาราวเทียน ประกาศตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๔๐๖ (พ.ศ.๒๕๑๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ เนื้อที่ประมาณ ๗๐.๓๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๔๓,๙๖๒ ไร่ อยู่ในท้องที่ตำบลไพรนกยูง และตำบลเด่นใหญ่ อำเภอหันคา ตำบลเนินขาม ตำบลสุขเดือนห้า และตำบลกะบกเตี้ย อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท มีลักษณะเป็นเทือกเขาลูกยาวต่อเนื่องกัน สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ และบางส่วนเป็นป่าเต็งรัง พรรณไม้เด่นที่พบ ได้แก่ ประดู่ ชิงชัน มะค่าแต้ เต็ง รัง ตะแบก แดง สวอง มะกอก มะม่วงหาวแมงวัน กระพี้จั่น กระโดน มะขามป้อม เปล้า โมกมัน และชงโค โดยมีไม้ไผ่รวกขึ้นกระจายอยู่ทั่วไป

โดยป่าสงวนแห่งชาติทั้ง ๒ ป่า มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ และ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๕ ดังนี้

ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ	เนื้อที่ (ไร่)			
	ทั้งหมด	เพื่อการอนุรักษ์ (C)	เพื่อเศรษฐกิจ (E)	เหมาะสมแก่เกษตรกรรม (A)
๑. ป่าเขาช่องลมและป่าเขาหลัก	๓๔,๓๖๘.๗๕	๑๔,๐๐๗.๗๕	๑๓,๔๘๖	๖,๘๗๕
๒. ป่าเขาราวเทียน	๔๓,๙๖๒	๒๐,๕๘๗	๑๙,๐๐๐	๔,๓๗๕

ที่มา : รายงานประจำปี ๒๕๖๒ ; สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ; หน้า ๑๙

๗.๑.๒ ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ดังนี้

ลำดับ ที่	ชื่อเขา	ที่ตั้ง			เนื้อที่ (ไร่-งาน-ตารางวา)
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	
๑.	เขาธรรมามูล	๑,๒,๗	ธรรมามูล	เมืองชัยนาท	๑,๐๕๐-๓-๑
๒.	เขากระดี่	๒,๑๐	ธรรมามูล	เมืองชัยนาท	๔๓๓-๓-๔๑
๓.	เขาย่านกล้า	๕,๖,๘	ธรรมามูล	เมืองชัยนาท	๑,๘๓๔-๑-๑๗
๔.	เขาท่าพระ	๓	เขาท่าพระ	เมืองชัยนาท	๑๘๔-๒-๕๐
๕.	เขาพลอง	๔	เขาท่าพระ	เมืองชัยนาท	๓๔๐-๓-๑๐
๖.	เขาดิน	๑	เขาท่าพระ	เมืองชัยนาท	๑๕๒-๓-๓๓
๗.	เขาขยาย	๔,๘	เขาท่าพระ	เมืองชัยนาท	๑๗๕-๓-๖๗
๘.	เขาแหลม	๕	ไร่พัฒนา	มโนรมย์	๖๔๗-๓-๙๐
๙.	เขาสรรพยา	๒	สรรพยา	สรรพยา	๑๓๗-๐-๙๐
๑๐.	เขาหนองหลวง	๗	วังหมัน	วัดสิงห์	๑๗๗-๓-๖๔
๑๑.	เขาปักเป้า	๗	วังหมัน	วัดสิงห์	๑๓๗-๐-๐
๑๒.	เขาสารพัดดี	๗	บ้านเขียน	หันคา	๒๘๘-๒-๕๑
๑๓.	เขาหนองสอ	๗	บ้านเขียน	หันคา	๔๑๓-๒-๖๓
๑๔.	เขาน้อย	๑๐,๑๕	หนองแขง	หันคา	๘๕๘-๒-๘๘
๑๕.	เขาเต่าเหลือง	๖	วังหมัน	วัดสิงห์	๔๐-๐-๙๙
๑๖.	เขาไร่ (หนองน้ำใส)	๓,๑๐	ไพรนกยูง	หันคา	๑๐๐-๑-๑๗
๑๗.	เขาราบ	๕	ไพรนกยูง	หันคา	๙๐-๒-๔
๑๘.	เขาคู่	๕,๑๒	ไพรนกยูง	หันคา	๗๕๖-๑-๒๕
๑๙.	เขาหนองหลวง (ไร่แพน)	๗	ไพรนกยูง	หันคา	๑๒๗-๒-๕๐
๒๐.	เขากกล้า	๙,๑๑	ไพรนกยูง	หันคา	๘๙๓-๒-๒๙
๒๑.	เขากระเจียว	๑๐	เด่นใหญ่	หันคา	๒๗๖-๒-๘๙
๒๒.	เขาวัด	๑๐	เนินขาม	เนินขาม	๕๘-๒-๙๓
๒๓.	เขามอยายกา	๑๓	เนินขาม	เนินขาม	๑๓๐-๑-๒๘
๒๔.	เขารวก	๑๘	เนินขาม	เนินขาม	๒๘๔-๓-๑๐
๒๕.	เขาดิน	๑	หนองมะโมง	หนองมะโมง	๘๔-๒-๖๓
๒๖.	เขาพนมเกีน	๓,๖,๑๑	วังตะเคียน	หนองมะโมง	๑,๓๑๘-๐-๐
รวม					๑๐,๙๙๕-๓-๗๒

ที่มา : รายงานประจำปี ๒๕๖๒ ; สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ; หน้า ๒๐

๗.๑.๓ ป่าชุมชน

จังหวัดชัยนาท มีป่าชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งจากกรมป่าไม้ จำนวน ๖๗ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๒๒,๔๕๗-๒-๘๑ ไร่ โดยมีป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง หมู่ที่ ๑๐ ตำบลเนินขาม อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชนแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๒ โดยมีป่าชุมชนในอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

อำเภอ	จำนวน (แห่ง)	พื้นที่โดยประมาณ (ไร่)
เมืองชัยนาท	๑๖	๓,๖๘๙-๓-๑๗
มโนรมย์	๔	๑,๐๕๔-๓-๙๐
วัดสิงห์	๖	๗๘๐-๒-๑๔
สรรพยา	๒	๑๘๘-๐-๘๓
สรรคบุรี	๒	๒๕-๐-๐
หันคา	๑๙	๗,๘๓๗-๑-๗๕
หนองมะโมง	๑๒	๕,๓๔๒-๒-๘๓
เนินขาม	๖	๓,๕๔๕-๐-๑๙
รวม	๖๗	๒๒,๔๕๗-๒-๘๑

ที่มา : กรมป่าไม้ ; ปี ๒๕๖๑

๗.๒ แหล่งน้ำธรรมชาติ

๑) แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านอำเภอมโนรมย์ อำเภอดังสิงห์ อำเภอมืองชัยนาท และอำเภอสรรพยา ความยาวของแม่น้ำที่ไหลผ่านจังหวัดชัยนาท ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร

๒) แม่น้ำท่าจีน แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาทางฝั่งขวาที่ตำบลมะขามเต่า อำเภอดังสิงห์ ไหลไปทางทิศตะวันตก แล้วจึงหักไหลลงไปทางใต้ เรียกว่า แม่น้ำมะขามเต่า ไหลผ่านอำเภอดังสิงห์ และอำเภอหันคา เข้าเขตจังหวัดสุพรรณบุรี เรียกว่า แม่น้ำสุพรรณบุรี

๓) แม่น้ำน้อย แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาทางฝั่งขวาที่ปากแพรก เหนือวัดพระบรมธาตุ ตำบลชัยนาท อำเภอมืองชัยนาท ไหลไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ผ่านอำเภอมืองชัยนาท และอำเภอสรรคบุรี

๔) บึงและหนองน้ำธรรมชาติ มีกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป รวมทั้งสิ้น ๗๒๐ แห่ง ซึ่งแบ่งเป็นประเภท ดังนี้

- ห้วย จำนวน ๙๖ แห่ง
- หนอง จำนวน ๑๕๓ แห่ง
- คลอง จำนวน ๒๑๕ แห่ง
- บึง จำนวน ๖๔ แห่ง
- สระ จำนวน ๑๖๐ แห่ง
- อื่น ๆ จำนวน ๓๒ แห่ง

๗.๓ แหล่งน้ำชลประทาน

จังหวัดชัยนาทมีคลองชลประทาน ซึ่งมีหลายสายไหลผ่านพื้นที่ต่าง ๆ ได้แก่ คลองอนุศาสนนันท์ คลองมหाराช คลองบรมธาตุ คลองพลเทพ เป็นต้น ล้วนเป็นแหล่งน้ำสำคัญสำหรับการเกษตรตามพื้นที่ต่าง ๆ และมีโครงการของกรมชลประทานเข้ามาดำเนินการทั้งโครงการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๗๐ % ของพื้นที่การเกษตร มีโครงการชลประทานรวมทั้งสิ้น ๘ โครงการ มีพื้นที่โครงการ ๗๗๖,๒๐๘ ไร่ ประกอบด้วย

ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	พื้นที่รับน้ำ
๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเขื่อนเจ้าพระยา	๖๓๐	เพื่อจัดสรรให้โครงการต่าง ๆ	
๒. โครงการชลประทานชัยนาท	๗๒,๗๙๑	๖๗,๗๔๔	อ.ดังสิงห์
๓. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบรมธาตุ	๒๖๔,๗๒๗	๒๓๘,๓๐๗	อ.เมืองชัยนาท อ.สรรพยา อ.สรรคบุรี และ อ.หันคา
๔. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพลเทพ	๑๐๓,๐๐๐	๙๖,๓๐๐	อ.เมืองชัยนาท อ.ดังสิงห์ และ อ.หันคา
๕. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าโบสถ์	๙๐,๔๐๓	๘๑,๓๖๒	อ.หันคา และ อ.ดังสิงห์
๖. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช	๕๓,๐๑๙	๓๙,๔๑๐	อ.สรรพยา
๗. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชั้นสูตร	๑๒,๓๐๐	๑๑,๑๐๐	อ.สรรคบุรี
๘. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามโนรมย์	๑๗๙,๓๓๘	๑๖๔,๓๖๙	อ.มโนรมย์ อ.เมืองชัยนาท และ อ.สรรพยา

ที่มา : สำนักงานชลประทานที่ ๑๒ จังหวัดชัยนาท / ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๓

นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก จำนวน ๔ โครงการ คือ

๑) โครงการชลประทานท่าฉนวน-วัดโคก ส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานในเขตอำเภอมโนรมย์ จำนวน ๒๐,๑๘๘ ไร่ เป็นลักษณะการชลประทานส่งน้ำด้วยไฟฟ้า

๒) โครงการชลประทานทุ่งดังสิงห์ ส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานในเขตอำเภอดังสิงห์ และอำเภอหันคา บางส่วน จำนวน ๖๗,๗๔๔ ไร่ เป็นลักษณะการชลประทานส่งน้ำด้วยไฟฟ้า

๓) โครงการเขาแก้ว ส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานในเขตอำเภอมโนรมย์ จำนวน ๘,๖๐๐ ไร่

๔) โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าของการพลังงานแห่งชาติ จำนวน ๑ แห่ง ส่งน้ำให้พื้นที่อำเภอดังสิงห์ หมู่ ๑,๒ ตำบลมะขามเต่า จำนวน ๒,๓๐๐ ไร่

ตารางที่ ๓ ข้อมูลพื้นที่ในเขต/นอกเขตโครงการชลประทานของอำเภอต่าง ๆ

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด ๑๐๐% (ไร่)	พื้นที่ในเขต โครงการชลประทาน (ไร่)	พื้นที่นอกเขต โครงการชลประทาน (ไร่)	พื้นที่อื่นๆ (ไร่)
เมืองชัยนาท	๑๕๙,๖๑๑	๑๑๒,๐๓๔	๒๑,๒๖๖	๒๖,๓๑๑
มโนรมย์	๑๔๑,๐๒๗	๘๑,๙๗๙	๔๕,๑๔๖	๑๓,๙๐๒
วัดสิงห์	๑๙๗,๐๗๔	๖๕,๑๘๘	๙๐,๗๒๒	๔๑,๑๖๔
สรรพยา	๑๔๒,๖๗๓	๑๑๕,๒๗๕	๑๗,๒๙๘	๑๐,๑๐๐
สรรคบุรี	๒๒๑,๗๔๗	๑๘๑,๘๐๓	๑๗,๒๐๖	๒๒,๗๓๘
หันคา	๓๓๐,๘๓๔	๑๔๒,๓๑๓	๑๐๔,๔๐๑	๘๔,๑๒๐
หนองมะโมง	๑๘๘,๘๗๕	-	๑๕๘,๑๓๒	๒๓,๗๔๓
เนินขาม	๑๖๘,๗๕๐	-	๑๖๒,๘๕๙	๕,๘๙๑
รวมทั้งสิ้น	๑,๕๔๓,๕๙๑	๖๙๘,๕๙๒	๖๑๗,๐๓๐	๒๑๗,๙๖๙

ที่มา : สำนักงานชลประทานที่ ๑๒ จังหวัดชัยนาท / ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๓

๗.๔ แหล่งน้ำใต้ดิน

จังหวัดชัยนาทมีบ่อน้ำบาดาล จำนวน ๑,๗๒๔ บ่อ แบ่งเป็นบ่อสาธารณะ จำนวน ๑,๕๙๓ บ่อ และบ่อเอกชน จำนวน ๑๓๑ บ่อ เฉลี่ยความลึกของน้ำบาดาลอยู่ที่ประมาณ ๖๐-๘๐ เมตร จากรายงานและแผนที่ออกธรณีวิทยาของจังหวัดชัยนาท แสดงให้เห็นถึงปริมาณและคุณภาพของน้ำบาดาลในท้องที่ต่าง ๆ ของจังหวัด สำหรับชั้นน้ำบาดาลในจังหวัดชัยนาท สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) น้ำบาดาลบ่อน้ำตื้น (Qcp) เป็นชั้นบาดาลที่อยู่ระดับความลึกตั้งแต่ ๑๕-๒๐ เมตร บางแห่งลึกถึง ๓๐ เมตร ปริมาณน้ำอยู่ในอัตรา ๒๐๐-๓๐๐ ลิตรต่อนาที พบในบริเวณที่ลุ่มน้ำหลากทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่อำเภอมโนรมย์ อำเภอเมืองชัยนาท และอำเภอสรรคบุรี

๒) น้ำบาดาลระดับลึกลับานกลาง (Qcr) ชั้นน้ำบาดาลอยู่ที่ระดับลึก ๔๕-๑๐๐ เมตร ปริมาณน้ำบาดาลอยู่ในอัตรา ๑๐๐-๒๐๐ ลิตรต่อนาที พบส่วนใหญ่ทางตอนกลางของจังหวัด

๓) ชั้นน้ำบาดาลในหินแข็ง (Pcms,D-Emm,Gr&Vc) จัดเป็นประเภทไม่เหมาะสมเป็นแหล่งน้ำบาดาลที่ดี เนื่องจากโอกาสเก็บน้ำจะได้ในช่องว่างที่เกิดรอยหินแตกเท่านั้น ปริมาณน้ำอัตราไม่เกิน ๔๐ ลิตรต่อนาที

